

Η μουσική της σιωπής, Ν. Δήμου

Ο Νίκος Δήμου στο παρακάτω κείμενο με τίτλο *Η μουσική της σιωπής* προσεγγίζει ψυχολογικά τον φόβο της σιωπής.

Νίκος Δήμου

Η μουσική της σιωπής

Έχω προσέξει πώς όσο περισσότερο αγαπάει κανείς τη μουσική, τόσο λιγότερο συχνά την ακούει.

Ο άνθρωποι που συνεχώς έχουν μια μουσική να τους συνοδεύει, δεν το κάνουν από πάθος για την τέχνη των ήχων. Μάλλον από το φόβο της σιωπής.

Ο φόβος της σιωπής – μια παραλλαγή του κλασικού horror vacui (τρόμος του κενού) – είναι σύμπτωμα της εποχής μας. Στο σπίτι που σε καλούν, μια εκνευριστική «μουσική φόντου» (background music είναι ο όρος) ζαλίζει συνεχώς τ' αυτιά και το μυαλό. Δεν μπορείς να συγκεντρωθείς, δεν μπορείς να μιλήσεις, υποχρεώνεσαι να φωνάζεις για ν' ακουστείς. Φυσικά, δεν ακούς ούτε τη μουσική.

Τι εξυπηρετεί αυτός ο διαρκής βόμβος; Μα την κάλυψη του (ψυχικού) κενού. Γιατί ... αν γινόταν ξαφνικά σιωπή; Κι αν μια παύση κρατούσε λίγο περισσότερο; Κι αν μέναμε ξαφνικά παγωμένοι μην έχοντας τι να πούμε;

Ο φόβος του κενού επεκτείνεται και σε άλλες διαστάσεις: είναι ο φόβος του άδειου τοίχου, που πρέπει να γεμίσουμε, του άδειου χώρου, που πρέπει να πήξει σε αντικείμενα. Είναι ο φόβος του άδειου μέλλοντος: τι θα κάνουμε σήμερα, τι αύριο, τι μεθαύριο; Τι θα κάνουμε στις διακοπές; (Άγχος, μήνες πριν, αυτές οι διακοπές).

Κι αν κάποιος απαντήσει ξαφνικά: τίποτα – δεν πρέπει να κάνουμε τίποτα, θα μείνουμε όπου είμαστε, με ένα βιβλίο, με έναν άνθρωπο, με ένα τοπίο – ή και ούτε με αυτά – μόνοι με τον εαυτό μας ...θα φέρει πανικό!

Το κενό, σαν τον πίθο των Δαναΐδων, δεν γεμίζει ποτέ. Ή μάλλον – ακόμη χειρότερα – όσο του ρίχνεις πράγματα για να γεμίσει, αυτό μεγαλώνει. Όση μουσική φόντου και να βάλεις, αυτή απλά και μόνο θα υπογραμμίζει, θα καδράρει το κενό και θα το κάνει τελικά αβάσταχτο.

Μαζί με το φόβο του κενού, πάει και ο φόβος της ακινησίας. – Κουνήσου ! Κάνε κάτι, τι κάθεσαι; Αλλά υπάρχει ωραιότερο από το να κάθεσαι – χαλαρός, ήρεμος, άνετος ευτυχής. Όμως όχι: τρέχουμε για να τρέχουμε, κινούμαστε για να δείξουμε πως είμαστε ζωντανοί. Σπαστικά, σπασμωδικά, συμπτωματικά.

Και καλά όταν δουλεύουμε και πράττουμε. Αλλά στις ώρες της σχολής, τις δικές μας; Θα 'λεγα μάλιστα πως τότε γινόμαστε ακόμη πιο κινητικοί και σπασμωδικοί – πάλι από το φόβο του κενού.

Το βράδυ πρέπει να κάνουμε κάτι, το Σαββατοκύριακο πρέπει να κάνουμε κάτι, στις διακοπές πρέπει (εκεί πια) να κάνουμε κάτι.

Είναι περίεργο, αλλά μόνο η αποδοχή της σιωπής μπορεί να νικήσει το φόβο της σιωπής. Το ίδιο ισχύει για όλα όσα μας φοβίζουν. Το μικρό παιδί που φοβάται τη νύχτα, σηκώνεται γενναίο και ψαύει το σκοτάδι. Είναι ο μόνος τρόπος.

Μιλήσαμε πριν γι' αυτούς που αγαπούν τη μουσική. Ξέρω πως την ακούν σε μικρές δόσεις – γιατί η έκσταση δεν μπορεί να είναι συνεχής ούτε επαναλαμβανόμενη. Και πρέπει να είσαι ήρεμος, ακίνητος, έχοντας αποδεχθεί την προτεραιότητα της σιωπής, έτοιμος να ακούσεις την παύση σαν ισότιμη με τον ήχο. Τότε, ίσως μπορεί να επισκεφθείς τους χώρους, όπου μόνο ο ύστερος Σούμπερτ μπορεί να σε πάει.

Είναι εκεί που, επιτέλους, η μουσική καλύπτει τη σιωπή. Με το να την εκφράζει.

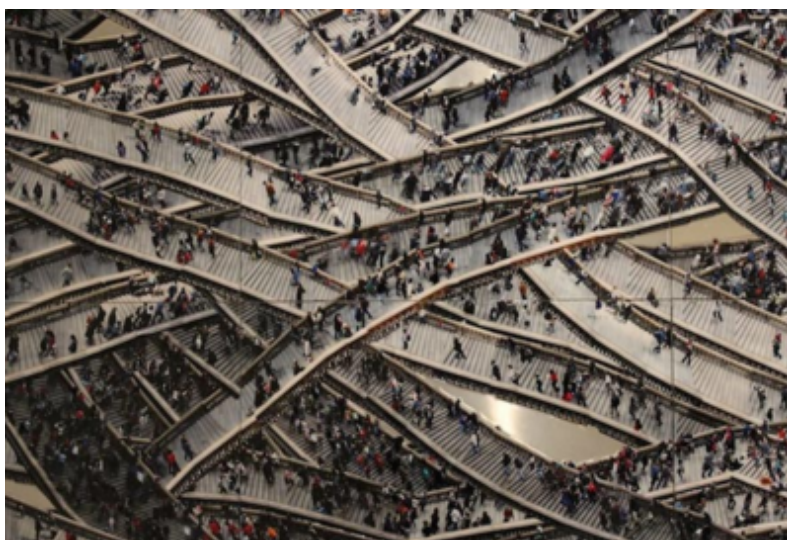
Νίκος Δήμου
[Η μουσική της σιωπής](#)
Το Βήμα, 1983-1985

Ασκήσεις

1. Πού αποδίδει ο Ν. Δήμου τον φόβο της σιωπής και ποιον τρόπο αντιμετώπισης προτείνει; ΠΡΟΣΧΕΔΙΑΣΜΕΝΟΣ ΠΡΟΦΟΡΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ
2. Συμφωνείτε με την άποψη του Ν. Δήμου ότι ο φόβος της σιωπής είναι κοινωνικό φαινόμενο της εποχής μας; Πώς ερμηνεύετε το γεγονός ότι οι νέοι βρίσκονται σε συνεχή επικοινωνία, αξιοποιώντας τα τεχνικά μέσα της εποχής μας (κινητό τηλέφωνο, ηλεκτρονικά μέσα κοινωνικής δικτύωσης); Να αναπτύξετε τις ιδέες σας εργαζόμενοι σε ομάδες και να παρουσιάσετε τα βασικά σημεία στην ολομέλεια σε προσχεδιασμένο προφορικό λόγο. Σχετικά με τον προσχεδιασμένο προφορικό λόγο [βλ. Έκφραση-Έκθεση Α' λυκείου, σελ.99.](#)
3. *Διαβάζοντας το κείμενο του Ν. Δήμου, αναγνώρισα κάπου τον εαυτό μου...* ΕΞΟΜΟΛΟΓΗΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΟΛΗ
Γράψτε ένα κείμενο με τη μορφή εξομολογητικής επιστολής που θα μπορούσατε να το απευθύνετε σε κάποιον φίλο σας.
4. Παρατηρήστε τις εικόνες και διαβάστε το ακόλουθο απόσπασμα.
 - Πίσω από την τάση του ανθρώπου να συνωστίζεται πιστεύετε ότι υποκρύπτεται ο φόβος της σιωπής, άρα και της μοναξιάς;

Ο Κορεάτης καλλιτέχνης Jiyeon Lee δημιούργησε μια εντυπωσιακή συλλογή εικόνων, όπου άνθρωποι ανεβοκατεβαίνουν σκάλες, όπως φαίνονται από πανοραμική θέα. Υπνωτιστικά κολλάζ καταδεικνύουν μια ατέρμονη διαδρομή πεζών που πηγαίνουν πάνω κάτω στις σκάλες, σε ένα ... ατελείωτο ταξίδι που δημιουργεί σύγχυση στον θεατή. Τα βήματα δεν γνωρίζουμε αν έχουν αύξουσα ή φθίνουσα σειρά, ενώ η διαδρομή των ανθρώπων μοιάζει να μην έχει ούτε αρχή ούτε τέλος.

«Οι άνθρωποι συνωστίζονται στις μεγαλουπόλεις κάνοντας καθημερινά μια συγκεκριμένη διαδρομή προς το σπίτι, το γραφείο, τη διασκέδαση... Μηχανικές κινήσεις, αναβάσεις, καταβάσεις κ.ο.κ. Τόσο μεγάλο πλήθος και τόσο αποξενωμένο. Τόσο κοντά και ταυτόχρονα τόσο μακριά. Άνθρωποι γνωστοί άγνωστοι που ακολουθούν την ίδια πορεία, την ίδια διαδρομή κι όμως το απρόσωπο στοιχείο της μεγαλούπολης τους έχει... κατασπαράξει. Το μόνο που μένει είναι ο ίλιγγος από τη διαδρομή, από την ταχύτητα, μέχρι να φτάσουν στον τελικό προορισμό τους. Αλήθεια πόσο ξένοι είμαστε μεταξύ μας;», λέει ο καλλιτέχνης.

Ευαγγελία Αναστασάκη
Πλήθος ανθρώπων... ανεβοκατεβαίνει σκάλες!
[Perierga Gr, 20/03/2013](http://Perierga.Gr)